

Le Pavloskro lil le Rimanenge

O pozdravos

¹ Pisinav tumenge me o Pavol, o služobňikos le Ježišoskro Kristoskro. O Del peske man avri kidňa, hoj te avav leskro apoštolos, a vičindã man, hoj te vakerav o evaňjelium. ² O Del imar čirla diňa lava pal oda evaňjelium prekal peskre proroka andro peskro sveto Lav. ³ Oda hin o evaňjelium pal leskro Čhavo, savo pal o ťelos uliã andral o potomstvos le Davidoskro. ⁴ No o Sveto Duchos sikadã peskra bara zoraha pre leste, hoj o Ježiš Kristus, amaro Raj, hino o Čhavo le Devleskro, akor, sar les uštađa andral o meriben. ⁵ Prekal o Kristus mange sas diňi e milosť le Devleskri, hoj te avav leskro apoštolos a te lidžav le manušen andral savore narodi, hoj te pačan andre leste a te šunen les. ⁶ The tumen san jekh olendar, ko sas vičimen le Ježišostar Kristostar.

⁷ A vašoda pisinav tumenge savorenge andro foros Rim, kas o Del kamel a kas peske kidňa avri sar peskre manušen:

E milosť the o smirom tumenge le Devlestar, amare Dadestar the amare Rajestar le Ježišostar Kristostar!

O Pavol kamel te džal ke lende

⁸ Ešeb kamav te palikerel mire Devleske prekal o Ježiš Kristus vaš tumenge savoreng, hoj pes vakerel pal tumaro pačaben pal calo svetos.

⁹ O Del, saveske andral calo jilo služinav le evaňjelioha pal leskro Čhavo, hin miro švedkos, sar tumen furt leperav, ¹⁰ kecivar man modlinav. Furt mangav le Devles, hoj pes mange imar te podarisalol, te oda ela e voľa le Devleskri, te džal ke tumende.

¹¹ Bo igen tumen kamav te dikhel, hoj tumen te dav varesavo duchovno daros, hoj te zoralon.

¹² Kamav te phenel, hoj sodujđzene jekhvareste te zoraluvas: Tumen mire pačabnastar a me tumare. ¹³ Kamav, hoj te džanen, phralale, hoj buterval kamlom te džal ke tumende. Bo kamav te dochudel varesave neve manušen andro pačaben the maškar tumende, avke sar maškar o aver narodi. Ale vareso man furt ačhavelas.

¹⁴ Bo me oda mušinav te vakerel savore manušenge: Le Grekenge the avre narodenge; olenge, ko hine avrisikade, the olenge, ko nane avrisikade. ¹⁵ Vašoda kamav igen te vakerel o evaňjelium the tumenge andro foros Rim.

Pal e zor le evaňjelioskri

¹⁶ Se me man na ladžav vaš o evaňjelium le Kristoskro, bo oda hin e zor le Devleskri, so zachraňinel savoren, ko pačan: Ešeb le Židen a palis the le Nažiden. ¹⁷ Bo andro evaňjelium pes presikavel, hoj o manuš hino čačipnaskro anglo Del le pačabnastar a ča le pačabnaha, avke sar hin pisimen: „O čačipnaskro manuš dživela le pačabnastar.“

O binos le manušengro

¹⁸ Le Devleskri choli pes sikavel andral o ņebos pre dojekh binos the nalačhipen le manušengro, so garuven andre o čačipen le nalačhipnaha.

¹⁹ Bo lenge hin dino te džanel, so šaj te džanel pal o Del. Se o Del lenge oda diňa te džanel. ²⁰ Le Devleskri zor the leskro devlīpen našti te dikhel, ale kanastar o Del kerđa o svetos, šaj oda dikhen andre ola veci, so kerđa, a vašoda pes o manuša našti ospravedlñinena.

²¹ Bo kajte prindžarde le Devles, na lašarenas les sar Devles, aňi leske na palikerenas. Andre peskro gondolišagos gele andro diliņipen a andre lengro nagodaver jilo avla o kalipen.

²² Phenen pre peste, hoj hine godaver, ale ačhile diline. ²³ Na te lašardehas le Devles, savo šoha na merel, ale lašaren o obraza, so maren pro manuš, savo na dživel furt, abo lašaren le čiriklen, le chocsave džviren, abo le saven.

²⁴ Vašoda len o Del oddiňa andre oda džungipen, so kamenas te kerel andral peskre jile, hoj te keren ola ladžandutne veci peskre telenca maškar peste. ²⁵ On čerinde o čačipen le Devleskro vaš o klamišagos a radeder lašarenas a služinenas le stvorimen vecenge sar le Stvoriteliske. Les kempel furt te lašarel! Amen.

²⁶ Vašoda len o Del diňa andro džungale žadosci. Bo lengre džuvla čerinde o prirodzeno dživipen le muršenca vaš o ņeprirodzeno dživipen. ²⁷ Avke the o murša omukle o prirodzeno dživipen le džuvlencia a chudňa andre lende te labol e binošno žadosca jekh pal aver. O murša le muršenca kerenas o

džungale veci a ande pre peste o trestos, so peske zaslužinde vaš peskro nalačo dživipen.

²⁸ A vašoda, hoj ola manuša na kamle te likerel andre peskre goda o čaćipen pal o Del, diña len o Del andre lengre previsarde goda, hoj te keren oda džungipen, so pes na kerel. ²⁹ Hin andre lende pherdo všelijaka bini, nalačhipen, džungipen, choli the hamišagos. Hine nalače, murdaren, maren pes, klaminen, keren o pletki ³⁰ a namištes vakeren jekh pre aver. Našti avri ačhen le Devles, lidžan pes upre, hine barikane, lašaren pes, gondolinen avri o nalače veci, na šunen le dajen the le daden, ³¹ nane godaver, na dolikeren peskre lava, na sikaven nisavo kamiben a nane jileskre ke űnikaste. ³² Kala manuša džanen, hoj le Devleskro zakonos phenel, hoj ko kavke dživel, zaslužinel peske o meriben. Ale on na ča, hoj oda keren, on mek the avre dženenge phenen, hoj oda šaj keren.

2

Le Devleskro čaćipnaskro sudos

¹ Tu manušeja, sudzines avren? Te ada keres, naši tut űisoha ospravedlűineha, kajte ko sal. Bo te tu sudzines avren a palis keres ola veci, so the on, korkoro tut sudzines. ² Amen džanas, hoj o Del sudzinel čaćipnaha ole manušen, save keren kajse veci. ³ Tu manušeja, sudzines avre manušen vaš oda, so keren, a the tu oda keres? Gondolines tuke, hoj tu denašeha le Devleskre sudoske? ⁴ Abo či tele dikhes le Devleskro baro lačhipen, leskri trpezlűivost

the leskro zlíkeriben? Tu na džanes, hoj le Devleskro lačhipen tut lidžal ko pokañje?

⁵ Tiro jilo hino baruno the zacato a avke tuke skides e choľi pre oda džives, sar o Del sikavela peskri choľi a čačipnaha sudzinela savoro. ⁶ O Del počinela sakoneske vaš oda, so kerelas. ⁷ Ov dela o večno dživipen sakones, ko líkerel avri te kerel o lačhipen a rodel e slava, e pačiv the oda, hoj te dživel furt. ⁸ Ale pre sakoneste, ko na šunelas o čačipen vaš oda, hoj dikhelas ča pre peste a kamelas te kerel o nalačhipen, sikavela peskri igen bari choľi. ⁹ O pharipen the e dukh avela pre sakoneste, ko kerel o nalačhipen: Ešeb pro Židi a palis the pre aver narodi. ¹⁰ Ale sako, ko kerel o lačhipen, chudela e slava, e pačiv the o smirom: Ešeb o Židi a palis the o aver narodi. ¹¹ Bo o Del sudzinel sakones jednakones.

¹² Savore, so kerenas bini a nane len o zakonos, bi o zakonos the merena. A savore, so kerenas bini a hin len o zakonos, le zakonostar ena sudzimen. ¹³ Bo paš o Del nane čačipnaskre ola manuša, so ča šunen o zakonos, ale ola, ko les dolíkeren. ¹⁴ Kajte le avre naroden nane zakonos, ale korkore pestar keren oda, so mangel o zakonos, kajte len nane zakonos, korkore peske hine zakonos. ¹⁵ On sikaven, hoj oda, so kamel o zakonos, hin pisimen andre lengre jile. A takoj the lengro svedomje pre oda sikavel, sar pes andro gondolišagos obviñinen, abo obrañinen. ¹⁶ Kada pes sikavela andre oda džives, sar o Del sudzinela prekal o Ježiš Kristus o garude veci le manušengre, avke sar oda vakeravas andre

miro evaňjelium.

O Židi the o zakonos

¹⁷ Ale te pes tu mukes pro zakonos; vičines tut Židos; lašares tut le Devleha ¹⁸ a džanes, so tutar o Del kamel; te siklos andral o zakonos te prindžarel, so hin lačo the nalačo ¹⁹ a pačas tuke, hoj sal oda, ko lidžal le koren; oda, ko hin o švetlos olengro, save hine andro kalipen; ²⁰ oda, ko bararel avri le nagodaveren a sikavel le terne manušen, bo andro zakonos tut hin o čačipen the o prindžaripen: ²¹ Akor soske tu, so avres sikaves, na sikaves tut korkores? Tu vakeres, hoj pes te na čorel, a tu korkoro čores? ²² Avrenge phenes, hoj te na keren lubipen, a tu korkoro oda keres? Našti avri ačhes o modli, ale čores avri o chramos? ²³ Lašares tut le zakonoha, ale oleha, hoj les na dolikeres, keres ladž le Devleske. ²⁴ Avke sar hin pisimen: „*Vaš tumenge o aver narodi namištes vakeren pro Del.*“

²⁵ Te dolikeres o zakonos, akor hin tiri obriezka pro lačo; ale te na dolikeres o zakonos, oda hin avke, sar te šoha na ulalas obrezimen. ²⁶ Te dolikerel o naobrezimen manuš oda, so lestar kamel o zakonos, či les na rachinel o Del avke, sar te ulahas obrezimen? ²⁷ A oda manuš, savo nane obrezimen, ale dolikerel o zakonos, sudzinela tut, bo kajte tu sal obrezimen a hin tut o zakonos, ale na dolikeres les.

²⁸ Bo nane Židos oda manuš, ko avke dičhol avral; aňi e obriezka nane oda, so dičhol pro telos; ²⁹ ale Židos hin oda manuš, ko hino Židos andral a obrezimen hin oda manuš, ko hino obrezimen andro jilo le Duchostar a na olear,

so hin pisimen. Kajse manušes na lašaren o nipi, ale o Del.

3

¹ So hin feder le Židen avre narodendar, abo savi chasna hin la obriezkatar? ² Igen bari chasna andre savoreste! Ešeb oda, hoj lenge sas dine le Devleskre lava.

³ Se so te varesave lendar na pačanas ole lavenge? Či vaš oda akana o Del na ela verno, bo len na sas pačaben? ⁴ Šoha na! Ale mi sikavel pes, hoj o Del hino čačipnaskro a dojekh manuš hino klamaris, avke sar hin pisimen:

„Te sikavel pes, hoj sal čačipnaskro, sar vakeres, a hoj te zvítazines, te tut sudzinena.“

⁵ Te amaro nalačhipen, so keras, sikavel, savo čačipnaskro o Del hino – ta akor, so šaj phenas? Akor o Del namištes kerel, te amen vaš oda marel? (Kada phenav avke, sar gondolinel o manuš.) ⁶ Šoha na! Se sar palis o Del sudzindahas o svetos? ⁷ Ale te miro klamišagos sikavel, hoj le Devleskro čačipen hino bareder a anel leske oda e slava, akor soske som the me sudzimen sar binošno? ⁸ Či so? Hin oda avke, sar varesave manuša vakeren? Bo phenen pre amende, hoj amen phenas: „Aven keras o nalačo, hoj te avel o lačo.“ Ola manuša ena vaš oda čačipnaha odsudzimen.

Ňiko nane čačipnaskro

⁹ So akor? Hine o Židi feder sar o aver narodi? Ňisoha na! Se akana phendám the pro Židi the

pre aver narodi, hoj savore hine tel e zor le binoskri. ¹⁰ Avke sar hin pisimen:

„*Ńiko nane lačo,*

¹¹ *ňiko na achalol,*

ňiko na rodel le Devles.

¹² *Sako pes visarda het le Devlestar,*

savore gele namištes,

nane Ńiko, ko kerdahas o lačo,

nane aňi jekh.

¹³ *Lengro kirlo hin o phundrado hrobos,*

peskre čhibenca vakeren o klamišagos

a pre lengre vušta hin

o sapengro jedos.

¹⁴ *Andre lengro muj hin*

pherdo džungale košibena.

¹⁵ *Lengre pindre sidaren*

te dukhavel a te murdarel,

¹⁶ *savoro hin zničimen the musardo*

pre lengre droma.

¹⁷ *O drom, so anel o smirom,*

na prindžaren.

¹⁸ *Nane andre lende*

ňisavi dar le Devlestar.“

¹⁹ Amen džanas, hoj oda, so hin phendo

andro zakonos, hin phendo prekal ola, kas hin

o zakonos, hoj pes te phandel andre dojekh

muj a calo svetos te avel binošno anglo Del.

²⁰ Bo le zakonoskre skutkendar na ela anglal

leste ospravodlňimen Ńisavo manuš. Se prekal

o zakonos pes prindžarel o binos.

O spravodlišagos avel prekal o pačaben

²¹ Ale akana pes sikada, hoj o Del kerel le

manušen spravodliven bi o zakonos, avke sar

sikavel andro zakonos the andro proroka; ²² o spravodlišagos le Devleskro prekal o pačaben andro Ježiš Kristus savorenge, ko pačan. Bo nane nisavo rozđjel maškar o manuša, ²³ bo savore manuša kerde bini a nane len le Devleskri slava. ²⁴ Ale hine ospravedlñimen hijaba, le Devleskra milostatar, prekal o Ježiš Kristus, savo len cinda avri. ²⁵ O Del diña le Ježiš sar obeta, hoj prekal leskro rat pačabnaha andre leste te avas ko Del. Oleha o Del presikađa peskro spravodlišagos, hoj odmukla o bini, so sas kerde anglal, ²⁶ andre oda časos, sar o Del zlíkerelas avri. Vašoda, hoj akana andre kada časos te presikavel peskro spravodlišagos, bo Ov hino čačipnaskro a ospravedlñinel oles, ko pačal andro Ježiš.

²⁷ Soha pes palis o manuš šaj lašarel? Nisoha! Soske? Či šaj pes lašaras, hoj dolíkeras o zakonos? Na! Ale oleha, hoj pačas. ²⁸ Bo amen pačas, hoj o manuš hino ospravedlñimen le pačabnaha bi o skutki le zakonoskre. ²⁹ Či o Del hino Del ča le Židenge? Či nane Del the avre narodenge? He, ov hino Del the avre narodenge. ³⁰ Se hin ča jekh Del. Ov ospravedlñinela le obrezimen le pačabnastar a the le naobrezimen prekal o pačaben. ³¹ Abo či amen tele čhivas o zakonos le pačabnaha? Na, šoha na! Ipen hoj previsar: Amen upre hazdas o zakonos.

4

O pačaben pes rachinel sar spravodlišagos

1 So akor phenaha pal o Abraham, amaro dad pal o telos? 2 Bo te sas o Abraham ospravedlñimen le skutkendar, ta hin les soha pes te lašarel, ale na anglo Del. 3 Se sar hin pisimen? „O Abraham pačandila le Devleske a rachinelas pes leske oda sar spravodlišagos.“

4 Oleske, ko kerel buči, na rachinel pes o počiniben sar daros, ale počinel pes les, bo peske oda zaslužinel. 5 Ale oleske, ko na kerel o skutki, ale pačal andre Oda, ko ospravedlñinel le bijedevleskre manušes, rachinel pes leskro pačaben sar spravodlišagos. 6 Avke sar the o David vakerel pal oda, hoj bachtalo hin o manuš, kas rachinel o Del sar čačipnaskres bijal oda, hoj peske oda zaslužinda:

7 „Bachtale hine ola,
kaske sas odmukle o nalačhipena
a kaske sas o bini učharde andre!

8 Bachtalo manuš,
kaske o Raj na rachinel o binos!“

9 Hine kala bachtalipena ča prekal o obrezimen, abo the prekal o naobrezimen? Se phenas: „Le Abrahamoske pes rachinelas o pačaben sar spravodlišagos.“ 10 Ale kana pes leske oda rachinelas? Sar sas obrezimen, abo akor, sar mek na sas? Na akor sar imar sas, ale akor sar mek na sas obrezimen. 11 A ov priila e obriezka sar o znameñje, sar e pečat le spravodlišagoskri, hoj les sas pačaben mek angloda, sar sas obrezimen. Avke ačila o Abraham dad savorenge, ko pačana, hoj the lenge pes oda te rachinel sar o spravodlišagos, the te nane obrezimen. 12 A ov hino dad the

olenge, ko hine obrezimen, olenge, ko na ča hoj hine obrezimen, ale the dživen andre oda pačaben, sar amaro dad o Abraham dživelas mek angloda, sar sas obrezimen.

O lav hin dino prekal o pačabnaskre

¹³ Bo na prekal o zakonos sas dino o lav le Abrahamoske the leskre čhavage, hoj ela o dēdičis le svetoskro, ale prekal o spravodlišagos, so avel le pačabnastar. ¹⁴ Te hine dēdiča ola, ko pes muken pro zakonos, akor o pačaben nane pre nisoste a o Del diña zbitočne peskre lava. ¹⁵ Bo le zakonoha avel e choļi, ale kaj nane zakonos, ode nane aņi binos.

¹⁶ Vašoda mušinel o spravodlišagos te avel prekal o pačaben, hoj oda te avel le Devleskra milostatar a oda lav te avel prekal savore potomki le Abrahamoskre. Oda lav na sas dino ča prekal ola, ko dživen le zakonostar, ale the prekal ola, ko dživen le pačabnastar sar o Abraham. Ov hino Dad amenge savorenge.

¹⁷ Avke sar hin pisimen: „*Kerđom tut dadeske prekal o but narodi.*“ O Abraham hin amaro dad anglo Del, saveske ov pačandila; oda Del, savo obdžidarel le mulen a vakerel ke oda, so mek nane, sar te oda imar ulahas.

¹⁸ Ode, kaj na sas le Abraham nađej, pačandila andre nađej a ačhila lestar *dad prekal o but narodi*, avke sar sas phendo: „*Ajci but ena tire potomki.*“ ¹⁹ Le Abrahamoskro pačaben na cikņila aņi akor, sar leske sas maj šel (100) berš a dikhelas, hoj leskro telos imar hino phuro a na birinel a leskra romņa la Sara imar naštī aven

čhave. ²⁰ Na preačila te pačal andre oda lav, so les o Del diña, ale zoralila andro pačaben a bararelas le Devles. ²¹ Igen pačalas, hoj o Del hino zoralo the te kerel oda, so leske phenda. ²² Vašoda o Del le Abrahamoske oda rachinelas sar spravodlišagos. ²³ A na ča prekal leste oda hin pisimen, hoj pes leske o pačaben rachinelas, ²⁴ ale the prekal amende. Rachinela pes oda the amenge, so pačas andre Oda, ko uštada andral o meriben amare Rajes le Ježiš. ²⁵ Bo ov sas dino, hoj te merel vaš amare bini, a sas uštado andral o meriben, hoj te avas ospravedlñimen.

5

Ospravedlñimen prekal o pačaben

¹ A vašoda, hoj akana sam ospravedlñimen prekal o pačaben, hin amen smirom le Devleha prekal amaro Raj Ježiš Kristus. ² Pačabnaha andre leste šaj avas andre milost le Devleskri, andre savi akana the ačas. A lašaras pes oleha, hoj užaras pre le Devleskri slava. ³ Na ča oda, ale lašaras pes the le pharipenenca. Bo džanas, hoj o pharipen amen lidžal ke trpezlivost ⁴ a andre trpezlivost pes presikavel, či obačilam; a oda amenge anel e nađej. ⁵ A kadi nađej amenge šoha na ela pre ladž, bo o kamiben le Devleskro hino avričhido andre amare jile prekal o Sveto Duchos, savo amenge sas dino.

⁶ Bo o Kristus andre le Devleskro časos, mek sar amen samas slaba, muľa vaš o bijedevleskre. ⁷ Či diňahas vareko o dživipen vaš o čačipnaskro manuš? No talam pes vareko arakhľahas, ko

diňahas peskro dživipen vaš varesavo lačo manuš, ⁸ ale o Del presikavel peskro kamiben ke amende avke, hoj o Kristus muľa vaš amenge mek akor, sar amen samas binošna.

⁹ Ta keci sigeder akana, sar imar samas ospravedlňimen leskre rateha, avaha prekal o Kristus zachraňimen le Devleskra choľatar. ¹⁰ Prekal o meriben leskre Čhaskro samas zmjerimen le Devleha mek akor, sar samas leskre ňeprijateľa. Avke akana džanas, hoj avaha zachraňimen leskre dživipnaha, te sam imar leha zmjerimen. ¹¹ A na ča oda, ale le Devleha pes lašaras prekal amaro Raj Ježiš Kristus, prekal savo priiľam o zmjereňje.

Pal o Adam the pal o Kristus

¹² Prekal jekh manuš avľa o binos andro svetos a le binostar avľa o meriben. Avke pregela o meriben pre savore manuša, bo savore kerde bini.

¹³ O binos sas pro svetos imar the anglo zakonos, ale te nane zakonos, o binos pes na rachinel. ¹⁴ Ale le Adamostar dži ko Mojžiš sas o manuša tel e zor le meribnaskri, the te na kerde ajso binos sar o Adam.

O Adam sikavel pre Oda, ko avela.

¹⁵ Ale le Devleskre daroha oda hin avres sar le binoha. Bo te prekal jekhe manušeskro binos but džene mule, ta avke prekal e milost' jekhe manušeskri, le Ježišoskri Kristoskri, igen but rozbariľa le manušenge le Devleskri milost' the daros. ¹⁶ Kale Devleskre daroha oda hin avres sar ole binoha, so kerďa jekh manuš. Bo prekal jekh binos avľa o sudos, ale pal o but bini avľa

le Devleskro milostivo daros, so amendar kerel čačipnaskren. ¹⁷ Vašoda, hoj jekh manuš kerđa binos, chudňa o meriben te kralinel. So sigeder akana prekal oda jekh, prekal o Ježiš Kristus, kralinena andro dživipen savore, so chudle le Devleskri milost the oda daros, so lendar kerel čačipnaskren.

¹⁸ Avke sar prekal jekh manuš, savo kerđa binos, avľa o sudos pre savore manuša, avke the prekal jekh čačipnaskro skutkos avľa o ospravedlňeňje pre savore manuša, hoj len te avel o dživipen. ¹⁹ Bo avke sar prekal oda, hoj jekh manuš na šundă, ačhile but džene binošna, avke the prekal oda, hoj jekh manuš šundă, ačhena but džene čačipnaskre.

²⁰ Andre oda avľa mek the o zakonos, hoj te barol o binos. Ale kaj barıla o binos, ode mek buter barıla le Devleskri milost, ²¹ hoj avke, sar o binos chudňa te kralinel a te lidžal ko meriben, avke the e milost le Devleskri chudňa te kralinel prekal o spravodlišagos a te lidžal ko večno dživipen prekal o Ježiš Kristus amaro Raj.

6

Mule le binoske, džide le Kristoske

¹ Akor so phenaha? Ačhaha andro binos, hoj te barol e milost le Devleskri? ² Šoha na! Amen, so muľam le binoske, sar šaj mek andre leste dživas? ³ Abo so, na džanen, hoj savore, ko samas bolde andro Ježiš Kristus, bolde sam andre leskro meriben? ⁴ Le bolipnaha samas jekhetane leha parunde andro meriben, hoj avke, sar sas o Kristus uštado andral o meriben

le Dadeskra slavaha, the amen te dživas andro nevo dživipen.

⁵ Bo te ačhilam jekh leha andre leskro meriben a mułam avke sar the ov, ta avaha uštade andral o meriben, avke sar sas ov. ⁶ Se džanas, hoj amaro purano manuš sas jekhetane leha ukrižimen, hoj te avel zničimen o binošno telos, hoj imar buter te na avas otroka le binoske. ⁷ Bo oda, ko muła, hino imar slobodno le binostar.

⁸ Amen pačas, hoj te mułam le Kristoha, jekhetane leha the dživaha. ⁹ Se džanas, hoj o Kristus uštıla andral o meriben, imar buter na merel a imar nane tel e zor le meribnaskri. ¹⁰ Bo ov muła jekhvar a pro furt a le binos nane upral leste nisavi zor, ale o dživipen, so dživel, dživel le Devleske.

¹¹ Avke peske the tumen gondolinen pal tumende, hoj san mule le binoske, ale džide le Devleske andro Ježiš Kristus. ¹² Te na kralinel o binos andre tumaro meribnaskro telos avke, hoj šunena leskre teloskre žadosci. ¹³ Añi ma den, hoj varesavo kotor tumare telostar te avel le binoske sar o nastrojis pro nalachipen. Ale odden tumen le Devleske sar ola, ko uštıla andral o meriben a dživen. A tumare teloskre kotora den le Devleske sar o nastrojji pro spravodlišagos. ¹⁴ O binos na vladñinela upral tumende, bo na san tel o zakonos, ale tel e milost le Devleskri.

Otroka le spravodlišagoskre

¹⁵ Akor sar? Keraha o bini, bo na sam tel o zakonos? Bo sam tel e milost le Devleskri? Šoha na! ¹⁶ So na džanen, hoj te tumen varekaske odden te šunel sar otroka, hoj san otroka oleske,

kas šunen? Vaj san otroka le binoske, so lidžal andro meriben, abo san otroka le šundipnaske, so lidžal ko spravodlišagos. ¹⁷ Varekana sanas otroka le binoske, ale palikeras le Devleske, hoj andral o jilo šundan oda sikaviben, so tumenge sas dino. ¹⁸ Akana san slobodna le binostar a ačhilan otroka le spravodlišagoske.

¹⁹ Vašoda, hoj tumaro telos hino slabo, vak-erav sar manuš: Bo avke, sar varekana denas tumare tela te služinel le nažupnaske the le nalačipnaske pro nalače veci, avke akana den cale tumare tela te služinel le spravodlišagoske pro posvećenje. ²⁰ Bo akor, sar sanas otroka le binoske, sanas slobodna le spravodlišagostar.

²¹ Šavi chasna tumen akor sas ole vecendar, vaš save tumen akana ladžan? Bo o koñec ole vecengro hin o meriben. ²² Ale akana san slobodna le binostar a ačhilan otroka le Devleskre. Kada tumen lidžal andro posvećenje a o koñec kaleskro hin o večno dživipen. ²³ Bo e odplata vaš o binos hin o meriben, ale le Devleskro milostivo daros hin o večno dživipen andro Ježiš Kristus, amaro Raj.

7

O podobenstvo pal e veraduñi džuvli

¹ Abo či na džanen, phralale – bo phenav olenge, ko prindžaren o zakonos –, hoj le zakonos hin zor upral o manuš dži akor, medik dživel? ² Bo e veraduñi džuvli hiñi le zakonoha phandli ke peskro rom, medik o rom dživel. Ale te o murš muľahas, e džuvli uľahas slobodno le zakonostar, so la phandelas ko murš. ³ Ale

medik dživel o rom a oj gelahas avre muršeha, vičindehas la lubni. Ale te lakro rom mulahas, oj hiñi slobodno le zakonostar a nane lubni te ačhela te dživel avreha.

⁴ Avke the tumen, phralale mire, mulan le zakonoske prekal o telos le Kristoskro, hoj te patrinen Oleske, ko sas uštado andral o meriben, hoj te anas e chasna le Devleske. ⁵ Bo mek sar dživahas pal o telos, lidžanas amen o binošna žadosci, so avenas prekal o zakonos. A savoro, so kerahas, lidžalas andro meriben. ⁶ Ale akana sam oslobodzimen le zakonostar, bo mulam oleske, so amen phandelas andre, vašoda akana služinas le Devleske andro nevo Duchos a na andro purano pisimen zakonos.

O binos andro manuš

⁷ Akor so? Phenaha, hoj o zakonos hin binos? Šoha na! Ale o binos na prindžaravas, prindžardom les ča prekal o zakonos. Bo añi pal e žadosca na džanlomas, te na phendahas o zakonos: „*Na žadineha!*“ ⁸ O binos pes chudña le zakonostar a prekal o prikazañje andre mande uštada savore nalače žadosci. Bo bi o zakonos hino o binos mulo. ⁹ Me dživavas varekana bi o zakonos, ale sar avla o prikazañje, o binos obdžidila. ¹⁰ Ale me mulom a sikada pes, hoj o prikazañje, so man kamelas te lidžal ko dživipen, mange anda o meriben. ¹¹ O binos pes olestar chudña, klaminda man prekal o prikazañje a murdarda man. ¹² Avke o zakonos hino sveto the o prikazañje hino sveto, spravodljivo a lačo.

¹³ Akor so? Oda lačo mange andā o meriben? Šoha na! Ale hoj te dičhol o binos, hoj oda hin binos. O binos mange prekal oda lačo anel o meriben. Hoj pes prekal o prikazañje te sikavel o binos, savo baro hino.

¹⁴ Se džanas, hoj o zakonos hino duchovno, ale me som tělesno, bikendo andro otroctvos le binoske. ¹⁵ Me na achaluřavav oleske, so kerav. Bo na kerav oda, so kamav, ale kerav oda, so nařti avri ačhav. ¹⁶ Ale te kerav oda, so na kamav, dav čačo le zakonos, hoj hino lačo. ¹⁷ Avke akana imar oda na kerav me, ale o binos, so dživel andre mande. ¹⁸ Bo džanav, hoj andre mande – oda hin andre miro tělos – na dživel o lačo. Bo the te kamav te kerel o lačo, na birinav oda te kerel. ¹⁹ Bo na kerav o lačo, so kamav, ale kerav oda nalačo, so na kamav. ²⁰ Ale te kerav oda, so me na kamav, na kerav oda imar me, ale oda kerel o binos, so dživel andre mande.

²¹ Avke arakhav andre mande o zakonos, hoj sar kamav te kerel o lačo, takoj hin pař ma o nalačo. ²² Bo andre miro andruno manuř dav radiřagoha čačipen le Devleskre zakonos. ²³ Ale dikhav andre mande aver zakonos, so pes marel le zakonoha andre miri gođi a phandel man andro zakonos le binoskro, so hin andre mande. ²⁴ Ó, savo čoro manuř som! Ko man lela avri andral kada meribnaskro tělos? ²⁵ Ale paľikerav le Devleske, hoj kerel oda prekal o Ježiř Āristus, amaro Raj.

Avke akana, me mira gođaha sluřinav le Devleskre zakonoske, ale mire těloha le binoskre zakonoske.

8

Pal o dživipen andro Duchos

¹ Akana imar nane ņisavo odsudeņje prekal ola, ko hine andro Ježiš Kristus. ² Bo o zakonos le Duchoskro, so amen del o dživipen andro Ježiš Kristus, man oslobodzinda andral o zakonos le binoskro the andral o meriben. ³ Oda, so našti kerelas o zakonos, bo o ťelos sas slabo, oda kerda o Del, sar bičhada peskre Čhas. Ov avla andre ajsa ťelos, sar hin le binošne manušen, a odsudzinda o binos andro ťelos. ⁴ O Del oda kerda, hoj pes te dokerele savoro, so amendar o zakonos mangelas, andre amende, so na dživas pal o ťelos, ale pal o Duchos.

⁵ Bo ola, ko dživen pal o ťelos, gondolinen pro ťeloskre veci, ale ola, ko dživen pal o Duchos, gondolinen pro duchoskre veci. ⁶ Bo le ťeloskro gondolišagos anel o meriben, ale o gondolišagos le Duchoskro anel o dživipen the o smirom. ⁷ Le ťeloskro gondolišagos džal pro Del, bo pes na poddel le Devleskre zakonoske, bo pes aņi našti poddel. ⁸ Ola, ko dživen andro ťelos, našti aven pre dzeka le Devleske.

⁹ No tumen na san andro ťelos, ale andro duchos, te o Duchos le Devleskro dživel andre tumende. Ale te varekas nane le Kristoskro Duchos, oda nane leskro. ¹⁰ Ale te hin o Kristus andre tumende, akor hin o ťelos mulo anglo binos, ale o Duchos hin o dživipen anglo spravodlišagos. ¹¹ Te dživel andre tumende o Duchos oleskro, ko uštađa le Ježiš andral o meriben, ta akor oda, ko uštađa le Kristus andral o meriben, obdžidarela the tumare meribnaskre

ŕela prekal peskro Duchos, so dživel andre tumende.

¹² Vašoda, phralale, amen na mušinas te dživel avke, sar kamel o ŕelos, ¹³ bo te dživen le ŕeloske, merena, ale te le Duchoha meraren o skutki le ŕeloskre, dživena.

¹⁴ Bo savore, ko hine ligende le Devleskre Duchoha, hine o čhave le Devleskre. ¹⁵ Se priiĽan le Duchos, so tumendar na kerel otroken, hoj pale te dživen andre dar, ale priiĽan le Duchos, so tumendar kerel čhaven. Andre leste šaj viĽinas: „Abba, Dado!“ ¹⁶ Oda Duchos korkoro svedĽinel amare duchoske, hoj sam o čhave le Devleskre. ¹⁷ A te sam o čhave, sam the o đediĽa: O đediĽa le Devleskre the jekhetane đediĽa le Kristoskre. Bo te leha jekhetane cerpinas, jekhetane leha the avaha andre leskri slava.

E slava, so avela

¹⁸ Me mange gondolinav, hoj o pharipen, so amen hin akana, pes aĽi na del te rachinel ke odi slava, so pes amenge sikavela. ¹⁹ Bo calo ŕebos the cali phuv igen uŕarel pro Del, sar sikavela, ko hin peskre čhaven. ²⁰ Bo savoro, so sas kerdo pre phuv, hin musardo. Nane laĽho pre ŕisoste a oda na korkoro pestar, ale o Del oda avke domukĽa. No diĽa amen the nađej, ²¹ hoj savoro, so sas kerdo le Devlestar, ela oslobodzimen andral o otroctvos la skazakro andre sloboda the andre slava le Devleskre čhavengri.

²² Amen džanas, hoj savoro, so sas kerdo le Devlestar, dŕi akana cerpinel andro dukha sar e džuvĽi, savi uŕarel te loĽhol. ²³ No na Ľa oda, ale the amen, save chudĽam le Duchos sar oda

ešebno daros le Devlestar, cerpinas andre peste, sar užaras pro Del, hoj amendar te kerel peskre čhaven a te oslobodzinel amaro telos. ²⁴ Bo amen sam zachrañimen andre nađej. Ale te oda, pre soste užaras, šaj te dikhel, akor oda nane nađej. Bo soske vareko užarela pre oda, so dikhel? ²⁵ Ale te pes mukas pre oda, so na dikhas, ta akor užaras pre oda andre trpezlivost.

²⁶ Avke the o Duchos pomožinel amare slabišagenge. Se amen na džanas, vaš soske pes amenge kampil te modlinel. Ale korkoro o Duchos pes privakerel vaš amenge avke, hoj pes aňi le lavenca na del te phenel avri. ²⁷ Ale oda, ko skuminel o jile, džanel, so kamel o Duchos, bo ov pes privakerel vaš o manuša le Devleskre avke, sar o Del kamel.

²⁸ Amen džanas, hoj savoro, so avel andro dživipen, hin pro lačo olenge, ko kamen le Devles a kas peske vičinda andre peskro planos. ²⁹ Olen, kas peske o Del anglal kidňa avri, olen the iľa avri, hoj te ačhen ajse sar leskro Čhavo, hoj o Čhavo te avel ešebno maškar o but phrala. ³⁰ Olen, kas peske anglal iľa avri, olen the vičinda; olen, kas vičinda, olen the ospravedlňinda; olen, kas ospravedlňinda, olen the oslavinda.

Le Devleskro kamiben

³¹ Akor so pre oda šaj phenas? Te hin o Del amenca, ko pre amende šaj avel? ³² O Del, savo na sajinda peskre Čhas, ale diňa les vaš amenge savorenge, či oleha amenge na diňa savoro? ³³ Ko šaj vakerel pre ola manuša, kas

peske o Del avri kidña? O Del hin oda, ko amen ospravedlñinel. ³⁴ Ko len šaj odsudzinel? O Ježiš Kristus hin oda, ko muľa, no na ča oda, ale mek the ušfila andral o meriben, ov hino pal e čači sera le Devleskri a privakerel pes vaš amenge. ³⁵ Ko amen odlela le Kristoskre kamibnastar? O pharipen, abo e dukh? Abo te pre amende džana, vaj e bokh, abo o čoripen, či e dar pal o dživipen, vaj o meriben? ³⁶ Avke sar hin pisimen:

*„Vaš tuke amen murdaren calo džives;
keren amenca sar le bakrorenca, saven lidžan
te murdarel.“*

³⁷ Ale andre kada savoro sam buter sar viťaza prekal o Ježiš, savo peske amen zakamľa. ³⁸ Bo me pačav, hoj aňi o meriben, aňi o dživipen, aňi o aňjela, aňi o uprune zora, aňi ola veci, so hin akana, aňi ola veci, so mekča avena, aňi ñisave zora, ³⁹ aňi oda, so hin učes, aňi oda, so hin teles, aňi ñič aver, so sas kerdo le Devlestar, amen našti odlela le Devleskre kamibnastar, so hin andro Ježiš Kristus, andre amaro Raj.

9

Pal o Izrael

¹ Me vakerav čačipen andro Kristus, na klaminav a miro svedomje andro Sveto Duchos mange hin švedkos, ² hoj man hin bari žala a bari dukh andro jilo, savi na preačhel. ³ Bo me korkoro kamľomas te avel prekošlo a odčhido le Kristostar vaš mire phrala the miri famelija pal o telos. ⁴ On hine o Izraeliti: Lendar kerđa

peskre čhaven; lenge sas diši e slava, o zm-luvi, o zakonos, e bohosluzba the o zaslu-beňja. ⁵ Lendar hine o dada a lendar hine the ola, kastar avel o Kristus pal o telos, savo hino Del upral savorende a hino požehñimen pro furt. Amen.

⁶ Ale našti phenas, hoj o Del prephagla peskre lava. Bo na savore, ko hine andral o Izrael, hine čačes Izraeliti. ⁷ Añi na savore hine o čhave ča vaš oda, hoj hine o potomki le Abrahamoskre, ale o Del phenda le Abrahamoske: „*Le Izakostar pes tuke rachinela o potomstvos.*“ ⁸ Dikhas, hoj le Devleskre čhave nane ola, ko ulile andro Izrael pal o telos, ale ola čhave, pal save o Del diša lav, pes rachinen andro potomstvos le Abrahamoskro. ⁹ A kada hin oda lav, so diša o Del: „*Aver berš andre kajso časos avava a la Sara ela čhavoro.*“

¹⁰ Avke oda sas na ča paš late, ale the paš e Rebeka. La Rebekakre čhaven sas jekh dad, amaro dad o Izak. ¹¹⁻¹² Bo mek akor, sar o čhave aňi na ulile, aňi na kerde nič lačo abo nalačo, imar sas lake phendo le Devlestar: „*O phureder služinela le ternedereske.*“ O Del phenda kada, hoj te sikavel, hoj ov kidel avri, sar kamel, a hoj oda na sas vaš oda, so jekh lendar kerđa. ¹³ Avke sar hin pisimen: „*Le Jakob kamavas, ale le Ezav našti avri ačhavas.*“

¹⁴ Akor so šaj phenas, hoj o Del nane spravodlivo? Šoha na! ¹⁵ Bo le Mojžišoske phenel kada:

*„Ela mange pharo vaš oda,
vaš kaste me kamav,
a avava jileskro ke oda,*

ke kaste me kamav!“

¹⁶ Na džal pal oda, so kamen abo so keren o manuša, ale džal pal oda, hoj o Del del peskri milost'. ¹⁷ Andro lava le Devleskre hin phendo le faraonoske: „*Vašoda tut vičindom andro dživipen, hoj pre tute te sikavav miri zor a hoj pes miro nav te rozvakerel pal cali phuv.*“ ¹⁸ Bo o Del hino jileskro ke oda, ke kaste ov kamel; ale kaske kamel, oleske zakerel o jilo andre.

Le Devleskri choli the lačhejileskeriben

¹⁹ Ale vareko mange šaj phenel: „*Ńiko pes naši ačhavel oleske, so o Del kamel. Te oda hin avke, soske amen akor marel?*“ ²⁰ Ó, manušeja, ko sal tu, hoj aches pre čhib le Devleske? Či šaj phenel oda, so hino kerdo, oleske, ko les kerda: „*Soske man avke kerdal?*“ ²¹ Abo či nane zor le hrnčjaris upral e čik, hoj andral odi jekh čik te kerel jekh kuči pro slavno učel a aver pro običajno?

²² Avke o Del kamla te sikavel peskri choli the peskri zor. Igen likerelas avri a zlidžalas ola kuča, pre save sas leskri choli, so sas pripravimen pro meriben. ²³ O Del kamla te sikavel peskri bari slava pro kuča, ke save sas lačhejileskro a save pripravinda pre slava – ²⁴ pre amende, saven peske vičinda: Na ča le Židendar, ale the avre narodendar. ²⁵ Avke sar the andro Hozeaš phenel:

*„Olen, ko na sas mire manuša,
vičina va ‚mire manuša‘
a olenge, kas na kamavas,
phenava: ‚Kamav tumen.‘*

26 *A ela avke, hoj ode, kaj pes lenge phenelas:*

„Tumen na san mire manuša’,

ode pes len vičinel

čhave le džide Devleskre.“

27 *O Izajaš vičinel upral o Izrael:*

„The te o čhave le Izraeloskre ulehas ajci,

keci hin e poš i paš o moros,

ča frima lendar ena zachrañimen,

28 *bo o Raj kerela la phuvaha savoro, so phenda,*

a kerela oda sig.“

29 *The o Izajaš oda imar anglal phenda:*

„Te amenge o Nekzoraleder Raj

na muklahas o potomstvos,

uľamas sar e Sodoma

a dičhilamas avri sar e Gomora.“

O Izrael the o evaňjelium

30 *So akor oleha phenas? O aver narodi, save na kerenas nič pre oda, hoj te aven spravodľiva anglo Del, dochudle o spravodľišagos prekal o pačaben.* 31 *No o manuša andral o Izrael, save kerenas savoro, hoj te aven spravodľiva prekal o zakonos, na dochudle o spravodľišagos prekal o zakonos.* 32 *Soske? Vašoda, hoj on pes na mukenas pro pačaben, ale pre peskre skutki. Avke pele pro bar a demade pes,* 33 *avke sar hin pisimen:*

„Dikh, thovav pro Sion e skala,

kaj pes o manuša demena,

the o bar, pre savo perena,

ale oda, ko andre leste pačala,

pes šoha na ladžala.“

10

¹ Phralale, jilestar kamav a mangav le Devles, hoj o Izrael te avel zachrañimen. ² Šaj phenav, hoj labon pal o Del, ale nane len spravno prindžaripen. ³ Bo na prindžaren le Devleskro spravodlišagos a kamen te presikavel peskro spravodlišagos, na poddine pes le Devleskre spravodlišagoske. ⁴ Se o Kristus hin o koñec le zakonoskro, hoj sako, ko pačala, te avel spravodljivo anglo Del.

O spaseñje prekal savorende

⁵ Bo o Mojžiš pisinel pal o spravodlišagos andral o zakonos: „*Oda manuš, ko doľikerela leskre prikazañja, dživela lendar.*“ ⁶ Ale o spravodlišagos prekal o pačaben, phenel kada: „*Ma phen tuke andro jilo: ‚Ko džala upre andro ñebos?‘* (Oda hin te anel le Kristus tele.) ⁷ Abo: „*Ko džala tele andro svetos le mulengro?‘* (Oda hin te anel le Kristus upre andral o meriben.)“ ⁸ Ale sar phenel? „*Oda lav hino igen pašes, hino andre tiro muj the andre tiro jilo*“ – oda hin oda lav pal o pačaben, so vakeras. ⁹ Bo te viznavineha le Ježiš sar Rajes a pačaha andre tiro jilo, hoj les o Del uštađa andral o meriben, aveha zachrañimen. ¹⁰ Se le jileha pes pačal, hoj te avas čačipnaskre, ale le mujeha pes viznavinel, hoj te avas zachrañimen. ¹¹ Bo hin pisimen: „*Sako, ko andre leste pačala, na ladžala pes.*“ ¹² Oda hin jekh, či oda hin Židos vaj Grekos, bo oda jekh Raj hino Raj savorenge – barvalo ke sakoneste, ko les mangel. ¹³ Bo sako, ko vičinel pro nav le Rajeskro, ela zachrañimen.

14 Ale sar šaj pre leste vičinena, te andre leste na pačandile? A sar šaj pačana andre oda, pal kaste na šunde? A sar šaj šunena, te ņiko lenge o lav na vakerela? 15 A sar šaj vakerena, te na ena bičhade? Avke sar hin pisimen: „*Save šukar hine o pindre olengre, save aven te vakerel o lačo hiros pal o lače veci.*“

16 Ale na savore priile o evaŋgelium, bo o Izajaš phenel: „*Rajeja, ko pačandila amare lavenge?*“

17 O pačaben avel akor, sar šunas, a šunas akor, sar pes vakerel o lav le Kristoskro.

18 Ale phučav: So, čačas na šunde? Sar hoj na? Šunde! Avke sar hin pisimen:

„*Lengro hangos pes rozligenda pal cali phuv a lengre lava dži pro agor le svetoske.*“

19 Pale phučav: Či oda o Izrael na achališa? O Mojžiš ešebno pre oda odphenda:

„*Me kerava, hoj o manuša andral o Izrael te žjarlinen pro manuša, save aři nane narodos.*

Kerava, hoj te chan choli pro narodos, savo nane godaver.“

20 O Izajaš pes na daralas te phenel:

„*Diňom man te arakhel olenge, ko man na rode-nas, sikađom man olenge, ko pal ma na phučenas.*“

21 Ale pal o Izrael phenel:

„*Calo džives nacirdavas mire vasta ko manuša, save na kamenas te šunel a ačhenas mange pre čhib.*“

11

O Del na odčhida le Izrael

¹ Phučav akor: Či odčhida o Del peskre manušen? Šoha na! Se the me som Izraelitas andral o potomstvos le Abrahamoskro andral o kmeňos Benjamin. ² O Del na odčhida peskre manušen, saven peske anglal kidňa avri. Se džanen, so hin pisimen andro lav, kaj pes vakerel pal o Eliaš – sar vakerelas le Devleske pro Izrael a phenda: ³ „*Rajeja, tire proroken murdarde a tire oltara čhide tele. Ačhilom ča me korkoro a the man kamen te murdarel.*“ ⁴ Ale so leske odphenda o Del? „*Muklōm mange efa ezera (7 000) muršen, save na lašarenas le Baal, le falošne devles.*“ ⁵ Avke hin the akana. Ačhila lendar ča frima džene, ča ola, kas peske kidňa o Del avri peskra milostaha. ⁶ Ale te oda hin le Devleskra milostatar, ta akor oda nane le skutkendar; bo te oda ulahas avke, palis imar le Devleskri milost na ulahas milost.

⁷ Akor so? O manuša andral o Izrael na dochudle oda, so rodenas, ale ča ola, ko sas avrikidle. A okle dženenge ačhile o jile zakerde andre, ⁸ avke sar hin pisimen:

*„O Del len diňa duchos, hoj zorales te soven,
jakha, hoj te na dikhen,
a kana, hoj te na šunen
– dži adadžives.“*

⁹ A o David phenel:

*„Mi el lenge lengro hostinakro skamind e pasca
a mi peren a mi el lenge vaš oda počimen!*

¹⁰ *Mi korisalon pro jakha, hoj te na dikhen,
a bandar lengro dumo pro furt.“*

O spaseŋje avre narodengro

¹¹ Me akor phučav: Pele o manuša andral o Izrael avke, hoj imar na ušćena? Šoha na! Ale vaš oda, hoj on pele andro binos, avľa e zachrana ke aver narodi, hoj o Izrael pre lende te žjarlinel.

¹² Ale te le Židengro binos anda o barvalipen le svetoske a oda, hoj on pele, anda o barvalipen le avre narodenge, ta keci buter barvalipen anela oda, sar avena savoredžene pale?

¹³ Tumenge, le Nažidenge, phenav: Lašarav kadi služba, bo me som apoštolos le Nažidenge.

¹⁴ A talam šaj kerava oda, hoj mire teloskre phrala te žjarlinen, a oleha šaj zachraŋnava varekas lendar. ¹⁵ Bo te vaš oda, hoj o Del

odčhida le Židen, hin o svetos le Devleha zmjerimen – ta so ela akor, sar len pale prilela? Či na o dživipen andral o meriben? ¹⁶ Te o ešebno kotor le marestar hin dino le Devleske sar sveto, akor calo maro hino sveto a te hin o koreŋis sveto, akor the o konara.

¹⁷ Varesave konarica sas avriphagle, a tu, sar e dzivo oliva, salas andre zašćepimen maškar okla a ačhila tutar oda, ko lel e chasna la olivakre koreŋistar the le žirostar, ¹⁸ ma lašar tut upral o konara. A te tut lašares, ta džan, hoj na tu lidžas o koreŋis, ale o koreŋis tut. ¹⁹ Ale tu phenaha: „O konara sas avriphage, hoj me te avav zašćepimen.“ ²⁰ Mištes, sas avriphage vaš oda, hoj na pačanas, ale tu ačhes le pačabnaha. Vašoda tut ma lidža upre, ale dara tut! ²¹ Bo te o Del na sajinda o čače konara, na sajanela aŋi tut.

22 Vašoda dikh le Devleskro lačhipen, ale the oda, sar zoraha sudzinel! O Del hino zoralo ke ola, ko pele, ale hino lačo ke tu, te ačheha andro lačhipen. Ale te na ačheha, aveha the tu avričhindo. 23 Avke the on, te na ačhena andro napačaben, ena pale zaštepimen. Bo le Devles hin zor pale len te zaštepinel. 24 Te tu sal avričhindo andral e dzivo oliva a sal zaštepimen andre lači oliva, so nane prirodzeno, ta keci sigeder ena kala konara, so imar sas andre čači oliva, pale zaštepimen andre peskri oliva?

O Izrael ela pale zachrañimen

25 Se kamav, phralale, hoj te džanen kada garudipen, hoj te na aven godaver korkore ke peste. Bo varesave manušenge andral o Izrael hine o jile zakerde andre dži akor, medik na avena savore manuša, save nane Židi ko Del. 26 A avke ela calo Izrael zachrañimen, sar hin pisimen:

*„Andral o Sion avela o Zachrancas
a odlela o bijedevleskeriben le Jakobostar.*

27 *Kada ela miri zmluva prekal lende,
sar odlava lengre bini.“*

28 Vašoda, hoj o Židi odčhide o evaňjelium, hine ñeprijateľa le Devleskre a ada hin pro lačo tumenge, ko na san Židi. Ale vaš lengre dada, saven peske o Del kidňa avri, hine leskre prijateľa. 29 Bo o Del na lel pale o dari, so diňa, a na bisterel pro manuša, saven peske kidňa avri. 30 Avke sar tumen, o Nažidi, varekana na šunenas le Devles, ale akana chudňan e milost le Devleskri vaš oda, hoj o Židi na šunenas

le Devles, ³¹ avke akana on na šunen, hoj pes tumenge te dochudel e milost le Devleskri. No prekal oda palis the on chudena pale e milost le Devleskri. ³² Bo o Del zakerda andre savore manušen andre oda, hoj les te na šunen, hoj pre sakoneste te avel palis leskri milost.

³³ Ó, savo baro hino o Del
andre peskro barvalipen,
godaveripen the prindžaripen!

Ko šaj achalol leskre sudi
a ko šaj avel pre oda,
save hin leskre droma?

³⁴ „Se ko prindžarel le Devleskro gondolišagos?
Abo ko sas varekana leskro radcas?“

³⁵ „Ko diña le Devles vareso,
hoj ov oda leske te del pale?“

³⁶ Bo lestar, prekal leste a leske hin savoro!
Leske e slava pro furt! Amen.

12

Nevo dživipen andro Kristus

¹ Phralale, mangav tumen vaš oda, hoj o Del hino lačhejileskro! Den tumare tela sar džidi, sveto obeta, so ela le Devleske pre dzeka. Ada hin nekfeder služba le Devleske. ² Ma keren avke, sar kerel kada svetos. Ale domuken le Devleske te čerinel tumen andral a te del tumen nevo gondolišagos, hoj palis te džanen, so kamel o Del, so hin lačo, so hin leske pre dzeka a so hin dokonalo.

³ Vaš e milost le Devleskri, so sas mange diñi, phenav sakoneske tumendar: Ma av barikano,

ma gondolin pal tu buter, sar kempel, ale gondolin pal tu ajci, keci tut o Del diña pačaben. ⁴ Bo sar amen hin but kotora andro telos, ale na savore kotora keren jekh buči, ⁵ avke the amen sam but džene jekh telos andro Kristus, ale sako hin aver kotor. No jekhetane sam oda jekh telos. ⁶ Ale o Del amen diña peskra milostatar sakones aver dari. Te hin varekas daros te prorokinel, mi kerel oda, pal oda keci les hin pačaben. ⁷ Te hin varekas daros te služinel, mi služinel. Te hin varekas daros te sikavel, mi sikavel. ⁸ Oda, kas hin daros te podhazdel andro pačaben, mi kerel oda. Oda, ko del, mi del ščirones. Ko lidžal varesavi služba, mi kerel oda savore jileha. Ko kerel lačhipen avreske, mi kerel oda radišagoha.

Sar te dživel o dživipen le Devleha

⁹ O kamiben mi el čačo a na dujemujengro. Mi džunglöl tumenge o nalačhipen; likerem tumen le lačhipnastar. ¹⁰ Jilestar tumen kamen sar phrala-pheña a jekh avreske presikaven bareder pačiv. ¹¹ Keren savoro prekal oda, hoj te služinen le Rajeske radišagoha andral calo jilo. ¹² Radisalón andre nađej; andro pharipen likerem avri; andro modlitbi ma preačhen. ¹³ Sthoven tumen pre oda, so kempel le phralenge. Phundraven tumare khera prekal o cudza manuša a den len pačiv.

¹⁴ Žehņinen olinge, ko pre tumende džan, žehņinen a ma košen. ¹⁵ Radisalón olenca, ko radisalón, a roven olenca, ko roven. ¹⁶ Mi el tumen jekh gondolišagos maškar peste. Ma

hazden tumen upre, ale achalon the olen, ko hine slabeder. Ma aven godaver korkore prekal peste.

¹⁷ Ńikasko ma den pale o nalačo vaš o nalačo. Ale keren oda, so hin lačo angle savore manuša. ¹⁸ Te pes oda del a te oda hin pre tumende, dživen savore manušenca andro smirom. ¹⁹ Mire lače phralale, ma visaren avrenge pale o nalačhipen, ale muken oda le Devleskra cholake. Se hin pisimen: „*Me man pomstínava, me lenge dava pale.*“, phenel o Raj.

²⁰ Vašoda, te hino tiro űeprijateľis bokhalo, de les te chal,

a te hino smedno, de les te pijel.

Bo te kada kereha, čhiveha leske pro šero o jagale angara.

²¹ Ma domuk, hoj o nalačhipen tut te thovel tele, ale le lačhipnaha thov tele o nalačhipen.

13

Te poddel pes le autoritenge

¹ Sako pes mi poddel le svetoskre autoritenge. Bo űiko na lidžal korkoro pestar, te leske oda o Del na domuklahas. Sako hino ačhado le Devlestar. ² Avke sako, ko pes ačhavel pro

autoriti, ačhavel pes the pre oda, so o Del prikazinda, bo ov le autoriten ačhađa. Ola, ko na šunen, anen pre peste o sudos. ³ Ola, ko keren o lačo, pes na mušinen te daral le autoritendar, ale ola, ko keren o nalačo. Na kames tut te daral le autoritendar? Akor, ker o lačo a lašarena tut, ⁴ bo on hine le Devleskre služobňika tuke pro lačo. Ale te keres oda, so nane lačo, dara tut, bo na hijaba hordinen e šablă. On hine le

Devleskre služobníka, save sikaven le Devleskri choli olenge, ko keren o nalačo. ⁵ Vašoda pes igen kampil te poddel na ča vaš le Devleskri choli, ale the vašoda, bo andro jilo džanes, hoj oda hin mištes.

⁶ Se vašoda počinen the o daňe, bo on hine le Devleskre služobníka, save keren ipen odi buči.

⁷ Den sakoneske oda, so leske kamen: Kaske o daňe, oleske o daňe; kaske o clo, oleske o clo; kaske e pačiv, oleske e pačiv; kastar kampil te daral, olestar daran.

Pal o kamiben maškar o phrala

⁸ Ma ačhen ňikasko nič te kamel, ča o kamiben jekh ke avreste, bo ko kamel avres, dolikerel calo zakonos. ⁹ Bo o prikazaňja: „*Na kereha lubipen! Na murdareha! Na čoreha! Na žadineha!*“ – savore kala a mek the savore okla prikazaňja hine andre kada jekh prikazaňje: „*Kameha avres avke sar tut korkores.*“ ¹⁰ Te varekas kames, šoha leske na kereha o nalačo. Vašoda te tut hin o kamiben, akor dolikeres calo zakonos.

O Džives le Kristoskro hino pašes

¹¹ A kada keren, se džanen, hoj imar avla tumari ora, hoj te ušten andral o soviben. Bo akana hin amaro spaseňje pašeder, sar sas akor, sar pačandilam. ¹² E rat imar oddžal a o džives hino pašeder. Vašoda preačas te kerel o skutki le kalipnaskre a las pre peste o zbraňe le švetloskre. ¹³ Vašoda likeraras pes rajikanes sar o manuša, save dživen dživese – na andro mulatišagi the andro pijiben; na andro lubipen the andro džungale veci; na andro vesekeđišagi the andro hamišagos. ¹⁴ Ale uren tumen andro

Raj Ježiš Kristus a ma gondolinen pre oda, sar te kerel o nalače žadosci, save kamel te kerel amaro telos.

14

Te na odsudzinen peskre phralen

¹ Prilen olen, ko hine slaba andro pačaben, a ma vesekedinen tumen lenca vaš oda, sar on gondolinen, so hin lačo, abo nalačo. ² Jekh pačal, hoj šaj chal savoro, a vareko hino slabo andro pačaben a chal ča zelešina. ³ Oda, ko chal savoro, te na dikhel tele oles, ko na chal. A oda, ko na chal savoro, te na sudzinel oles, ko chal. Se o Del les priiła. ⁴ Ko sal tu, hoj sudzines avreskre slugas? Ča leskro Raj rozsudzinel či ačhela, abo perela. Ale ačhela, bo o Raj dela les zor, hoj te ačhel.

⁵ Varesave manuša likerem varesavo džives bareder sar aver. Aver phenen, hoj savore dživesa hine jekh. Sako mi el zoralo andre oda, sar ačhalol. ⁶ Ko dolikerel varesavo džives, dolikerel les le Rajeske. Oda, ko chal savoro, del pačiv le Rajes, bo palikerel le Devleske vaš o chaben. Oda, ko na chal savoro, del tiš pačiv le Rajes, bo the ov palikerel le Devleske. ⁷ Bo ņiko amendar na dživel korkoro peske a ņiko korkoro peske na merel. ⁸ Te dživas, le Rajeske dživas; te meras, le Rajeske meras. Avke či imar dživas, abo meras, sam le Rajeske. ⁹ Bo vašoda o Kristus the muła the obdžidila, hoj te avel Raj upral o džide the upral o mule.

¹⁰ Ale tu soske sudzines tire phrales? Abo tu, soske tele dikhes tire phrales? Se savore jekhvar ačhaha anglo Del pro sudos. ¹¹ Bo hin pisimen:

*„Vašoda, hoj dživav, phenel o Raj,
dojekh khoč anglal mande bandola
a dojekh čhib viznavinela,
hoj me som o Del.“*

¹² Avke sako amendar odphenela korkoro vaš peste le Devleske vaš oda, sar dživelas.

Ma ker avke, hoj tiro phral te perel

¹³ Vašoda preačas te sudzinel jekh avres. Ale sigeder gondolín pre oda, hoj te na keres vareso, pre soste o phral šaj perel andro pačaben. ¹⁴ Me džanav a pačav, hoj andro Ježiš Kristus korkoro pestar nane nisavo chaben nažužo, ča oleske hin nažužo, ko pačal, hoj oda chaben hin nažužo. ¹⁵ Bo te dukhaves tire phrales vaš o chaben, imar akor na phires andro kamiben. Ma musar tire chabeneha oles, vaš kaske muľa o Kristus! ¹⁶ Te na vakeren namištes pre oda, pal soste tumen džanen, hoj hin lačno. ¹⁷ Bo o krališagos le Devleskro nane o chaben the o pijiben, ale o spravodlišagos, o smirom the o radišagos andro Sveto Duchos. ¹⁸ Oda, ko le Kristoske avke služinel, hino pre dzeka le Devleske a o manuša les den pačiv.

¹⁹ Mušinas te džal pal oda, so anel o smirom a jekhetane amen bararel andro pačaben. ²⁰ Ma musar oda, so o Del kerđa, ča vaš o chaben. Se savoro hin žužo, ale nane mištes te chal oda, soha aver šaj perel andro binos. ²¹ Mištes hin

te na chal mas, te na pijel mol, aňi te na kerel nič, pre soste šaj perel tiro phral.

²² O pačaben, so tut hin, liker andre tu anglo Del. Bachtalo hin oda, ko pes korkoro na odsudzinel andre oda, pal soste peske gondolinel, hoj hin lačo. ²³ Ale oda, ko pochibinel, sar vareso chal, hino odsudzimen, bo na kerel oda pačabnaha. A savoro, so keras bi o pačaben, hin binos.

15

Te keren oda, so anel lačo avreng

¹ Te sam zorale andro pačaben, kampil amenge te lidžal o slabišagi olengre, ko hine slaba, a na te avel pre dzeka ča korkore peske.

² Sako amendar mi el pre dzeka avreske pre leskro lačo, hoj les te budinel andro pačaben.

³ Se aňi o Kristus na rodela oda, so leske sas pre dzeka, ale avke sar hin pisimen: „*O dopheňiben olengro, ko tuke dophenen, avla pre mande.*“ ⁴ Se savoro, so sas varekana pisimen, sas pisimen prekal amende, hoj te sikľuvas, te liker avri, te radisaľuvas a avke amen te avel nađej.

⁵ A o Del, savestar avel e trpezľivost the o radišagos, mi del tumenge te gondolinel maškar peste pre oda jekh, hoj te keras avke, sar kerelas o Ježiš Kristus, ⁶ hoj savoredžene jekhetane te lašaras jekhe hangoha le Devles, le Dades amare Rajeskre le Ježišoskre Kristoskre.

O evaňjelium hin the prekal o aver narodi

⁷ Vašoda prilen jekh avres avke, sar o Kristus tumen priiľa pre slava le Devleskri. ⁸ Bo phenav,

hoj o Ježiš Kristus sas o služobňikos le Židenge, vaš oda, hoj te sikavel, hoj o Del vakernel čačipen; a te sikavel, hoj le Devleskre lava, so diňa lengre dadenge, hine čače, ⁹ a hoj o aver narodi vaš leskri milost te lašaren le Devles. Avke sar hin pisimen:

*„Vašoda tut lašarava maškar o narodi
a gilavava tire naveske o chvali.“*

¹⁰ A pale phenel:

„Narodale, radisaŕon leskre manušenca!“

¹¹ A pale:

*„Lašaren le Devles, savore narodale.
Bararen les, savore manušale!“*

¹² O Izajaš phenel:

*„Avela o potomkos le Izajoskro,
ov lidžala avre naroden
a pre leste pes zmukena o narodi.“*

¹³ A o Del, savo amen del e nađej, tumen mi pherdžarel savore radišagoha the smiomoha andro pačaben, hoj te baron prekal e zor le Svete Duchoskri andre nađej.

Le Pavloskri buči

¹⁴ Phralale mire, the me pačav pal tumende, hoj the tumen san pherde le lačipnaha a hin tumen savoro prindžaripen, a vašoda šaj sikaven jekh avres. ¹⁵ Me tumenge pisindom sikra zoraleder, bo kamlom tumenge pale te leperel varesave veci prekal e milost, so man diňa o Del, ¹⁶ hoj me te avav o služobňikos le Ježišoskro Kristoskro prekal o aver narodi, hoj te služinav sar rašaj le Devleskre evaňjelioske, hoj o narodi te aven e obeta, so šukares voňinel le Devleske a so hiňi pošvecimen le Svete Duchostar.

17 Vašoda man andro Ježiš Kristus šaj lašarav oleha, so kerav prekal o Del. 18 Darav man te vakerel vareso aver. Vakerav ča oda, so kerđa o Kristus prekal ma le lavenca the le skutkenca, vaš oda, hoj les o aver narodi te šunen. 19 O Kristus oda kerđa prekal o zorale zazraki the đivi, andre zor le Devleskre Duchoskri. Avke chudňom te vakerel le Kristoskro evaňjelium andral o Jeruzalem, dži paš e phuv Illirikum. 20 Furt kamavas te vakerel o evaňjelium pre ola thana, kaj mek na šunde pal o Kristus, hoj te na ačhavav pre avreskro zaklados. 21 Avke sar hin pisimen:

„Ola, kaske na sas vakerdo pal leste, dikhena les a ola, ko pal leste na šunde, achalona.“

O Pavol kamel te džal andro Rim

22 Vašoda mange na sas buterval domuklo te džal ke tumende. 23 Ale akana imar andre kala phuva dokerđom miri buči a imar but berš kamav te džal ke tumende. 24 A džava akor, sar man ela drom andre Špaňjelsko, bo pačav, hoj tumen dikhava, sar predžava prekal tumaro foros, a hoj tumen mange palis pomožinena te džal dureder pro drom. Ale sigeder sar džava, kamav tumenca sikra te radisalol. 25 Akana džav andro Jeruzalem te služinel ode le Devleskre manušenge, 26 bo e Macedonija the e Achaja pes rozhodňinde te kerel zbjerka prekal o čore maškar o phrala andro Jeruzalem. 27 On oda kerde, bo dičholas pes lenge, hoj mištes hin lenge oda te visarel pale. Bo te o aver narodi dochudle le Židengro duchovno barvalipen, ta

akor hine dlžna te služinel le Židenge peskre telesne barvalipnaha. ²⁸ Sar kada dokerava a sar lenge dava savore love, so sas prekal lende skidle upre, džava ke tumende a odarik džava andre Špañjelsko. ²⁹ Džanav, hoj sar avava ke tumende, anava pherdo požehnañje le Kristoskro.

³⁰ Prekal amaro Raj Ježiš Kristus the prekal o kamiben le Duchoskro, tumen mangav, phralale, hoj tumen jekhetane manca te maren vaš ma andro modlitbi anglo Del. ³¹ Modlinen tumen, hoj te avav avricirdlo andral o vasta le napačabnaskre manušengre andre Judsko. A modlinen tumen, hoj le Devleskre manuša andro Jeruzalem te prilen miri služba palikeribnaha. ³² A modlinen tumen, hoj le Devleskra volatar te avav ke tumende pherdo radišagoha, hoj mange maškar tumende te odpočovinav. ³³ O Del, savo del o smirom, mi el tumenca savorencu. Amen.

16

O pozdravi

¹ Kamav tumenge te phenel pal amari pheñ Feba, savi služinel andre khangeri andro foros Kenchrea, ² hoj la te prilen andro nav le Rajeskro, avke sar kampil le Devleskre manušenge. Te lake vareso kampil, andre savoreste lake pomožinen; se oj pomožinda but dženge a the mange korkoreske.

- ³ Pozdravinen la Priska the le Akvilas, save manca jekhetane služinen le Ježišoske Kristoske. ⁴ On vaš miro dživipen riskinde the peskro dživipen. Me lenge palikerav, no na ča me, ale the savore khangera andral o aver narodi.
- ⁵ Pozdravinen the e khangeri, so hiñi andre lengro kher.
- Pozdravinen the le Epainetos, mire lače phrales. Ov sas ešebno andre Azija, ko pačandila andro Kristus.
- ⁶ Pozdravinen la Maria, savi kerda igen phari buči prekal tumende.
- ⁷ Pozdravinen le Andronikos the le Junias, save hine Židi avke sar me a sas manca andre bertena, saven o apoštola mištes džanen a on pačandile andro Kristus sigeder sar me.
- ⁸ Pozdravinen le Amplijatos, mire lače phrales andro Raj.
- ⁹ Pozdravinen le Urban, savo manca jekhetane kerel e buči le Kristoskri, the le Stachis, mire lače phrales.
- ¹⁰ Pozdravinen le Appolo, savo presikađa peskro pačaben andro Kristus.
- Pozdravinen olen, ko hine andro kher ko Aristobulos.
- ¹¹ Pozdravinen le Herodion, savo hino Židos avke sar me.
- Pozdravinen le pačabnaskren andral e famelija le Narcissoskri.
- ¹² Pozdravinen la Trifajna the la Trifosa, save keren buči prekal o Raj.
- Pozdravinen la Persida, mira lača pheña, savi

kerda igen but buči prekal o Raj.

¹³ Pozdravinen le Rufos, savo hino avrikidlo le Rajestar, the leskra da, savi hiñi the mange sar daj.

¹⁴ Pozdravinen le Asinkritos, le Flegon, le Hermes, le Patrobas, le Hermas the savore phralen, save hine lenca.

¹⁵ Pozdravinen le Filologos the la Julia, le Nereus the leskra pheña, le Olimpas the savore phralen andro Del, save hine lenca.

¹⁶ Pozdravinen tumen jekh avres le svete čumibnaha.

Pozdravinen tumen savore khangera le Kristoskre.

¹⁷ Phralale mire, mangav tumen, den pozoris pre ola džene, save rozđelinen o khangera a maren upre le manušen a džan pre oda sikaviben, so tumen priilán. Obdžan kajse dženen!

¹⁸ Bo kajse manuša na služinen amare Rajeske le Ježišoske Kristoske, ale peskre teloskre žadoscenge. Peskre gule lavenca the šukare vakeribnaha odcirden le pačivale manušen, save hine slaba andro gondolišagos. ¹⁹ Se sako džanel pal tumende, sar šunen le Devles. Vašoda man hin tumendar o radišagos, ale kamav, hoj te džanen, so hin lačo, a te na domuken tumenge o nalačo.

²⁰ O Del, savestar avel o smirom, sig rozpučinelá le satan tel tumare pindre.

E milost' amare Rajeskri le Ježišoskri Kristoskri mi el tumenca.

²¹ Pozdravinel tumen o Timoteus, savo manca kerel jekhetane e buči, the o Lucius, o Jason the o Sosipatros, save hine Židi avke sar me.

²² Pozdravinav tumen andro Raj, me o Tercius, savo pisinda kada lil.

²³ Pozdravinel tumen o Gajos, andre saveskro kher pes zdžal e khangeri, a the me ode akana bešav.

Pozdravinel tumen o Erastos, o spravcas le foroskro, a mek the leskro phral o Kvartos.

²⁴ [E milost amare Rajeskri le Ježišoskri Kristoskri mi el tumenca savorenca.]

O lašariben

²⁵ Slava le Devleske! Ov tumen šaj zoraľarel andro pačaben, avke sar vakerav andre miro evaňjelium pal o Ježiš Kristus; avke sar pes sikađa o garudipen, so sas garudo čirlastar.

²⁶ Ale akana oda avľa avri prekal oda, so pisenenas o proroka; a prikazinda oda o večno Del, hoj oda te džanen savore narodi, hoj savore te pačan a te šunen les. ²⁷ Leske, le jekhe godavere Devleske, mi džal e slava prekal o Ježiš Kristus pro furt.

Amen.

**Le Devleskero Lav Andre Romaňi Čhib,
Slovensko 2022**
**Romani, Carpathian: Le Devleskero Lav Andre
Romaňi Čhib 2022 (New Testament+)**

copyright © 2019 The Word for the World International and The Word
for the World Slovakia

Language: Romanes (Romani, Carpathian)

Contributor: Eastern European Mission

Eastern Slovak Romani Bible

The Word for the World International

Eastern Slovak Romani belongs to the larger cluster of dialects designated 'Carpathian Romani.' The Roma people of Slovakia and the Czech Republic can read and understand the printed text. The audio is also understood by Roma in parts of Poland, Ukraine, and Romania.

Audio of the New Testament is available and that of the Old Testament is expected by the end of 2023.

The text and audio are accessible on YouVersion, Bible.com, Biblia.sk, Bible.is, <https://romani.global.bible>; etc. A standalone app can be downloaded from GooglePlay: search for E Biblia Andre Romani Chib.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 15 Apr 2023

fb4d190f-4308-5aa8-bddb-58d53f07d849